

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) ศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีต่อศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 3) เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยวิธีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ประกอบการกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน ประเภทเครื่องจักสาน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 237คน โดยการใช้แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน ด้วยสถิติ ค่าที ค่าเอฟ และค่าแอลเอสดี ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 92.7 อายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 50.0 ระดับการศึกษาประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 70.9 มีรูปแบบการดำเนินธุรกิจเป็นกลุ่มผู้ผลิตชุมชน คิดเป็นร้อยละ 89.7 จำนวนสมาชิกในกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน มากกว่า 15 คน คิดเป็นร้อยละ 54.3 ระยะเวลาที่ดำเนินธุรกิจ มากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.6 จำนวนของผลิตภัณฑ์ที่ผลิต มากกว่า 10 ผลิตภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 37.6 แหล่งที่มาของเงินทุน เงินทุนของกลุ่ม (กรณีกลุ่ม) คิดเป็นร้อยละ 40.6 ลักษณะความเชื่อมโยงกับชุมชน คือ ใช้แรงงานท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 42.4 และความต้องการการสนับสนุนองค์ความรู้ด้านการผลิต คือ การนำวัสดุอื่นมาผสมผสานในการผลิต คิดเป็นร้อยละ 38.4

2. ความคิดเห็นของผู้ประกอบการกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนต่อศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านกระบวนการจัดการสินค้า รองลงมา เป็นด้านผลลัพธ์การดำเนินงาน และน้อยที่สุดในด้านการจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านทิศทางผลิตภัณฑ์ชุมชน ด้านการวางแผนดำเนินงาน ด้านการบริหารการตลาด ด้านการจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร ด้านการบริหาร

สมาชิก ด้านกระบวนการจัดการสินค้าและบริการ และด้านผลลัพธ์การดำเนินงาน จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการ สรุปได้ว่า 1) ผู้ประกอบการที่มีเพศ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยรวมไม่แตกต่างกัน และ 2) ผู้ประกอบการที่มี อายุ รูปแบบการดำเนินธุรกิจ จำนวนสมาชิกในกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน ระยะเวลาที่ดำเนินธุรกิจ จำนวนของผลิตภัณฑ์ แหล่งที่มาของเงินทุน ลักษณะความเชื่อมโยงกับชุมชน และความต้องการการสนับสนุนองค์ความรู้ด้านการผลิตต่างกัน มีความคิดเห็นต่อศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

3.1 ผู้ประกอบการที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน ด้านทิศทางผลิตภัณฑ์ชุมชน ด้านการวางแผนดำเนินงาน ด้านการบริหารการตลาด ด้านการบริหารสมาชิก ด้านกระบวนการจัดการสินค้าและบริการ และ ด้านผลลัพธ์การดำเนินงาน แตกต่างกัน

3.2 ผู้ประกอบการที่มีรูปแบบการดำเนินธุรกิจ ระยะเวลาที่ดำเนินธุรกิจ จำนวนของผลิตภัณฑ์ และ แหล่งที่มาของเงินทุน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน ด้านทิศทางผลิตภัณฑ์ชุมชน ด้านการวางแผนดำเนินงาน ด้านการบริหารการตลาด ด้านการจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร ด้านการบริหารสมาชิก ด้านกระบวนการจัดการสินค้าและบริการ และ ด้านผลลัพธ์การดำเนินงาน แตกต่างกัน

3.3 ผู้ประกอบการที่มีจำนวนสมาชิกในกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านทิศทางผลิตภัณฑ์ชุมชน ด้านการบริหารการตลาด ด้านการจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร ด้านกระบวนการจัดการสินค้าและบริการ และ ด้านผลลัพธ์การดำเนินงาน แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ผลการศึกษาเรื่อง ศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ด้านทิศทางผลิตภัณฑ์ชุมชน พบว่าผู้ประกอบการกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน ประเภทเครื่องจักสาน มีความคิดเห็นต่อศักยภาพการบริหารจัดการ ด้านทิศทางผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากในกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนมีการเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ โดยมีการแบ่งหน้าที่กัน และสมาชิกต้องปฏิบัติตามข้อกำหนด/กฎระเบียบ/ข้อบังคับที่กลุ่มร่วมกันกำหนดขึ้น นอกจากนี้สมาชิกยังสามารถรับทราบ และตรวจสอบข้อมูลทางการเงินได้อีกด้วย นอกจากนี้สมาชิกกลุ่มยังมีการส่งเสริมให้สมาชิก

มีความรับผิดชอบต่อชุมชนที่อยู่อาศัย ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างรู้คุณค่า เนื่องจากเครื่องจักรสานบั้งชนิดต้องใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นเช่น ไม้ไผ่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2551 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความเข้มแข็งกรณีดอกไม้มะลิจากไบบางพารา ผลการศึกษาพบว่า ระดับศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนด้านทิศทางของวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับดี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รังสรรค์ พยัคฆพัฒน์กุล สุนันท์ สีสังข์ และ พรชุลี นิลวิเศษ (2554 : 39) ศึกษาเรื่อง ศักยภาพการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตามเกณฑ์การพิจารณาการให้สินเชื่อจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานด้านทิศทางของวิสาหกิจชุมชน ในประเด็นมีการให้การสนับสนุนชุมชน อยู่ในระดับดี แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนต่อชุมชน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ตนอาศัยอยู่

2. ด้านการวางแผนการดำเนินงาน พบว่าผู้ประกอบการกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน ประเภทเครื่องจักรสาน มีความคิดเห็นต่อศักยภาพการบริหารจัดการ ด้านการวางแผนการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก มีหน่วยงานรัฐบาล ได้แก่ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการให้ความรู้ในการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นารีรัตน์ ศิริวัฒน์ภัทรา (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานของกลุ่มหัตถกรรมในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี ผลการศึกษาพบว่า ภาครัฐเข้ามาให้ความรู้ความเข้าใจทางด้านการวางแผน

3. ด้านการบริหารการตลาด พบว่าผู้ประกอบการกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน ประเภทเครื่องจักรสาน มีความคิดเห็นต่อศักยภาพการบริหารจัดการ ด้านการบริหารการตลาด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ในปัจจุบันมีเทคโนโลยีการสื่อสารที่ดีทำให้สามารถรับทราบข้อมูลความต้องการของลูกค้าจากกลุ่มอยู่เสมอ การติดต่อสื่อสารกับลูกค้าก็ง่ายขึ้นทำให้มีลูกค้าเข้าเยี่ยมชมดูงานอยู่เสมอ ทำให้มีแหล่งจำหน่ายสินค้าใหม่ ๆ และมีการนำสินค้าไปแสดงในงานต่าง ๆ อีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2551 : 59) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน สู่ความเข้มแข็งกรณีดอกไม้มะลิจากไบบางพารา ผลการศึกษาพบว่า ศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน ในประเด็นการกำหนดแหล่งจำหน่าย/แหล่งบริการ/ลูกค้าเป้าหมาย และการติดตามข้อมูล ความต้องการของลูกค้า และตลาด อยู่ระดับมาก

4. ด้านการจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร พบว่าผู้ประกอบการกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน ประเภทเครื่องจักรสาน มีความคิดเห็นต่อศักยภาพการบริหารจัดการ ด้านการจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจาก กลุ่มผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป และมีระดับการศึกษาประถมศึกษา จึงยังไม่มีความรู้ ความชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์

อินเทอร์เน็ต หรือจัดเก็บเอกสาร และการถ่ายทอดความรู้มักเกิดเฉพาะในกลุ่ม ยังมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกกลุ่มเข้ามาให้ความรู้กับสมาชิกกลุ่มน้อย และไม่ทั่วถึง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2551 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความเข้มแข็งกรณีดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา ผลการศึกษาพบว่า ระดับศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน ด้านจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร อยู่ในระดับปานกลาง

5. ด้านการบริหารสมาชิก พบว่าผู้ประกอบการกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน ประเภทเครื่องจักสาน มีความคิดเห็นต่อศักยภาพการบริหารจัดการ ด้านการบริหารสมาชิก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก สมาชิกแต่ละคนอยู่ในชุมชนเดียวกันจึงรู้จักคุ้นเคยกัน การบริหารสมาชิกจึงเป็นไปอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ รังสรรค์ พยัคฆพิพัฒน์กุล สุพันธ์ สีสังข์ และ พรชุลี นิลวิเศษ (2554 : 39) ศึกษาเรื่องศักยภาพการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตามเกณฑ์การพิจารณาการให้สินเชื่อจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงาน ด้านการบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน มีการดำเนินงานในระดับมาก

6. ด้านกระบวนการจัดการสินค้า พบว่าผู้ประกอบการกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน ประเภทเครื่องจักสาน มีความคิดเห็นต่อศักยภาพการบริหารจัดการ ด้านกระบวนการจัดการสินค้า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ปัจจุบันการผลิตเครื่องจักสานเริ่มมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในผลิตกระบวนการผลิตจึงสะดวกมากขึ้น และ จากการรวมกลุ่มกันทำให้มีแรงงานมากขึ้น เป็นผลให้การทำงานมีกระบวนการที่รวดเร็วขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ รังสรรค์ พยัคฆพิพัฒน์กุล สุพันธ์ สีสังข์ และ พรชุลี นิลวิเศษ (2554 : 39) ซึ่งพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานด้านกระบวนการจัดการสินค้าและบริการคือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาจเป็นเพราะเมื่อมีจำนวนสมาชิกมากขึ้น จึงทำให้มีแรงงานมากขึ้น ย่อมส่งผลต่อกระบวนการจัดการสินค้าและบริการที่รวดเร็วขึ้น และมีศักยภาพที่ดีขึ้นด้วย

7. ด้านผลลัพธ์การดำเนินงาน พบว่าผู้ประกอบการกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน ประเภทเครื่องจักสานมีความคิดเห็นต่อศักยภาพการบริหารจัดการ ด้านผลลัพธ์การดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ในการรวมกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนก่อให้เกิดรายได้กับคนในชุมชน สามารถทำงานมีอาชีพอยู่ในชุมชนของตัวเอง มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ส่วนคุณภาพของสินค้านั้นเครื่องจักสานของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นที่รู้จักของลูกค้าเพราะมีความเอกลักษณ์อยู่แล้ว ดังนั้นการรวมกลุ่มจึงทำให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจและมีชีวิตที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรกิจ อุปจันทร์ (2554 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพ: กรณีศึกษา กลุ่มผลิตภัณฑ์ขนม องค์การบริหารส่วนตำบลโนนแหลมทอง อ.สหัสขันธ์ จ.กาฬสินธุ์ ผลการศึกษา

พบว่า กลุ่มอาชีพ มีความพึงพอใจที่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพเพราะจะได้มีรายได้เสริมหลังจากการทำเกษตรกรรมทำให้ใช้เวลาว่างคุ้มค่ามากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านทิศทางการผลิตภัณฑ์ชุมชน ผู้นำกลุ่มควรแบ่งหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการของกลุ่มตามความเหมาะสมเพื่อให้สมาชิกมีความรู้สึกร่วมกัน และผู้นำกลุ่มและผู้ประกอบการทุกคนควรบริจาค/เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน
2. ด้านการวางแผนการดำเนินงาน สมาชิกและผู้ประกอบการทุกคนควรเข้าร่วมการประชุมเมื่อมีการจัดทำแผนของกลุ่ม และควรปฏิบัติตามแผนของกลุ่มที่ได้วางเอาไว้
3. ด้านการบริหารการตลาด หน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้องมีแหล่งจำหน่ายสินค้าใหม่ๆ อยู่เสมอควรให้ความช่วยเหลือในการหาแหล่งจำหน่ายสินค้าใหม่ ๆ ให้กับผู้ประกอบการ หรือจัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับการแสวงหาตลาดใหม่ให้กับผู้ประกอบการ
4. ด้านการจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร หน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง ควรจัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดเก็บเอกสารความรู้บันทึกไว้ในคอมพิวเตอร์ให้กับผู้ประกอบการ
5. ด้านการบริหารสมาชิก ผู้นำกลุ่มและผู้ประกอบการควรช่วยกันกำหนดกฎระเบียบในการรับสมาชิกกลุ่ม เพื่อจะได้ไม่มีการเข้าหรือออกบ่อยครั้ง ซึ่งจะส่งผลถึงกำลังผลิตของกลุ่มได้
6. ด้านกระบวนการจัดการสินค้า หน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริม ให้ความรู้ หรือการฝึกอบรมเกี่ยวกับ ใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในกระบวนการผลิต
7. ด้านผลลัพธ์การดำเนินงาน ผู้ประกอบการควรมีการวางแผนในการลงทุนเพื่อที่จะทำให้ภาระหนี้สินลดลง นอกจากนี้ผู้ประกอบการควรศึกษาความต้องการของตลาดก่อนที่จะผลิตสินค้าขึ้นใหม่ เพื่อสินค้าจะได้เป็นที่ต้องการของตลาด ทางด้านการผลิตควรศึกษาถึงการลดต้นทุนการผลิต เช่น การเปลี่ยนมาใช้วัสดุทดแทนที่คุณภาพเท่ากันแต่ราคาถูกกว่า เป็นต้น จึงจะสามารถลดต้นทุนการผลิต และความสำเริงของแผน และกิจกรรมการดำเนินงาน
8. หน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดอบรมให้แก่ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทเครื่องจักสานเพื่อสนับสนุนองค์ความรู้ด้านการผลิตให้แก่ผู้ประกอบการ โดยนำผู้เชี่ยวชาญในการออกแบบ เช่น การนำวัสดุอื่น ๆ มาประยุกต์ ผสมผสานเพื่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่รวมถึงการจัดวัสดุให้เพียงพอ และ สม่่าเสมอ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่นที่มีผลต่อศักยภาพในการบริหารจัดการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมภาวะผู้นำ และ ปัจจัยทางการตลาด